

EEN METAMORFOSE

Leren werken in de publieke ruimte: het verhaal van het Delfts studentenpastoraat

Door: Hans van Drongelen*, Ton Meijknecht*, Renske Oldenboom*, Günther Sturms*

De context van het studentenpastoraat eist dat er door de pastores van het Delfts studentenpastoraat een nieuwe aanpak wordt gekozen, die hen vanuit de veilige ruimte van de kerk de publieke ruimte in voert. Wat gebeurt er dan? Ze worden meegenomen in een continu veranderingsproces dat hun theologisch denken omgooit en hun zelfbeeld hernieuwt. Zij worden gedwongen nieuwe vaardigheden aan te leren, die zichzelf opnieuw doen veranderen. En het opmerkelijke is, dat juist in de publieke ruimte en door dit proces van verandering zij de betekenis van hun pastorale werk in de moderne cultuur hervinden. Zij ondergaan een veelbelovende metamorfose.

Eindelijk. Eindelijk zijn wij theologen weer waar we horen. Namelijk daar waar we niet alleen niet langer zeker zijn van onszelf, maar ook niet langer zeker van ons object en ons publiek. Dit is een ongemakkelijke positie, maar dit is de positie waar we ons moeten bevinden. Het is deze plaats die ons wellicht kan leren opnieuw iets relevants en belangwekkends te zeggen over wat religie is en kan zijn, wat zij voor mensen en hun wereld betekent en in welke zin daarbij de oorsprong, zin en doel van alles ter sprake komt die in de christelijke traditie 'God' genoemd wordt (Borgman 2008, 15).

Van aanbod naar vraag

Als studentenpastores hebben wij begin jaren 80 van de vorige eeuw de stap gezet naar het publieke domein. Deze stap was noodzakelijk omdat de aanwas van studenten bij het studentenpastoraat stagneerde. Het was niet meer vanzelfsprekend dat een student, afkomstig uit een van de drie grote kerken in Nederland, de Rooms Katholieke Kerk, de Gereformeerde Kerken, de Nederlandse Hervormde kerk, zich bij aankomst in Delft voor de verzorging van zijn of haar geestelijk leven wendde tot het studentenpastoraat. Onze toenmalige collega's hadden kunnen besluiten om op grond van

dit gegeven de tent te sluiten. Maar dit hebben zij niet gedaan.

Twee van hen, Medard Hilhorst en Ton Meijknecht, hebben zich de vraag gesteld: waarmee kunnen wij studenten in het hoger onderwijs van dienst zijn? Waar zijn jonge, studerende mensen vandaag mee bezig? Wat zouden wij voor hen kunnen betekenen? En zij besloten de situatie om te draaien: als studenten niet naar ons komen, gaan wij naar hen. Zo werd het studentenpastoraat in Delft van een organisatie die Bijbelcursussen en belijdeniscatechisaties aanbood, een vraaggerichte organisatie:

Serie: het publieke domein

Geestelijk verzorgers in de zorg werken buiten de veilige muren van kerk, moskee of Humanistisch Verbond. Ze luisteren naar een patiënt in bed en naar familie op de ziekenhuisgang, ontmoeten bewoners in hun huiskamers en bezoekers van dagactiviteitencentra. Met artsen, thuiszorgmedewerkers en Raden van Bestuur zoeken ze naar voorbeelden van goede zorg. Zo vragen ze ruimte voor zingeving, levensvragen en ethiek in het publieke domein. Soms gaat dat vanzelf, dan weer loopt dat minder soepel. Er zijn immers geen grote verhalen meer, de traditie is vaak een blok aan het been en hoe vind je taal waarin je elkaar verstaat? TGV gaat in de komende tijd op zoek naar collega's buiten de wereld van de zorg die het gesprek over zingeving, ethiek en levensverhalen gaande houden in de samenleving.

de vragen van de studenten en van de universitaire gemeenschap in haar geheel werden uitgangspunt voor het werk van de pastores.

Een nieuwe naam, een nieuw geluid

Deze ingrijpende omslag in benadering is de redding van het studentenpastoraat in Delft geweest. In dit veranderingsproces werden door de jaren heen steeds nieuwe stappen gezet. In 2001/2002 hielp een werkgroep bestaande uit studenten en bestuurders (geleid door een student Industrieel Ontwerpen) ons aan de naam MoTiv, die wij nu als publieksnaam hanteren en waarmee wij een begrip binnen ons publieke domein geworden zijn. Voor ons publiek was de naam studentenpastoraat een ouderwetse benaming, die in vele gevallen vreemd en onbegrijpelijk overkwam.

Deze omslag in werken heeft veel vragen opgeroepen, vooral binnen de kerk. Was het wel de taak

van de kerk om zich zo buiten het kerkelijke erf op een open markt te begeven? Was het studentenpastoraat onder de naam MoTiv zo wel zichtbaar genoeg? Offerde het haar kerkelijke zending en geloofsuitingen niet op aan de werking van de markt? Als geloof gereduceerd werd tot een begrip als Motivatie (waar de naam MoTiv van afgeleid is), was het pastoraat dan niet op een dwaalweg geraakt? Velen meenden dat wij als pastores van deze dwaalweg teruggeroepen moesten worden. Anderen daarentegen herkenden de gewaagde, maar noodzakelijke verkenningsstocht die wij begonnen waren. Het meest verrassende voor ons als pastores was de positieve respons die deze omslag kreeg op de universiteit. Daar vond men het vanzelfsprekend om nieuwe wegen in te slaan. Samenwerking en contacten met studentenorganisaties, college van bestuur, faculteiten, studentenverenigingen en met Studium Generale, die eerder moeilijk tot stand te brengen waren omdat men niet met ons geassocieerd wilde worden, waren opeens mogelijk. De deuren gingen voor ons open.

Innovatie op drie terreinen

Deze omslag in benadering bracht een diepgaande verandering teweeg in ons denken en doen. Wij moesten de rol die wij als pastores hadden in deze gewijzigde omstandigheden opnieuw doordenken. Ook werden nieuwe eisen aan ons gesteld. We moesten de taal van de universiteit leren spreken. Innoveren dus, een term die aan een technische universiteit niet vreemd is en daar als de grondtoon voor continuïteit wordt gezien. Met andere woorden: we moesten onszelf als pastores opnieuw uitvinden.

In deze bijdrage willen we laten zien wat er voor dit opnieuw 'uitvinden' komt kijken. Allereerst willen we ingaan op theologische uitgangspunten die onze werkwijze een gedegen onderbouwing geven. Vooral het werk van Erik Borgman is ons daarbij een leidraad. Zijn boek 'Metamorfosen' (Borgman 2006, 11) verkent de verhouding tussen

religie en de moderne cultuur en weerspreekt de gedachte dat geloof in de moderne cultuur zal verdwijnen. Het wil de laat- of postmoderne culturele situatie in beeld brengen als een in zichzelf in een nieuwe zin religieuze situatie, waarin het heilige op een nieuwe manier aan het licht komt (Borgman 2006, 37). Voor ons, werkzaam in het domein van de technologie, een moderne wereld bij uitstek, kwam deze theologische verkenning als geroepen, omdat wij deze nieuwe situatie, deze metamorfose, in onze dagelijkse praktijk werkelijk ondervonden. Vervolgens willen we duidelijk maken hoezeer we, op grond van de ervaringen die we de afgelopen jaren hebben opgedaan, geloven in onze benadering en hoe dit geloof bevestigd wordt door de mensen die wij op dit publieke terrein tegenkomen en met wie wij samenwerken. Het derde terrein wordt gevormd door de hoge eisen die het publieke domein aan ons stelt, wat mede het succes van onze presentie in dit domein als 'vindplaats van God' bepaalt. Makkelijk is het niet.

Het verstaan van de cultuur

Wij hebben in de theologie die Erik Borgman de laatste jaren heeft ontwikkeld, een theologie van de publieke ruimte gevonden die ons werk verheldert en onderbouwt. Volgens Borgman is er op dit moment in onze cultuur een grote behoefte aan theologisch spreken over kwesties die zich voordoen in de publieke ruimte. Denk daarbij aan kwesties als integratie van verschillende culturen en religies in onze leefwereld, de financiële crisis als een vertrouwenscrisis en grenzen aan de vrijheid van meningsuiting. Zijn argument is dat deze kwesties onoplosbaar worden wanneer de theologische dimensie ervan wordt onderbelicht of zelfs wordt ontkend. Culturen en religies kunnen hun eigen aard niet goed verstaan zonder theologische bezinning. Een begrip als vertrouwen, dat in de economie een kernbegrip is, is dat ook in een theologisch kader, omdat het in de theologie gaat om overgave aan een invloed of een grootheid die ons kenvermogen te boven gaat. In de theologie

heet deze grootheid God. Naast alle aandacht die God als object van het vertrouwen verdient, is in de theologie de mens ook als subject een belangrijke factor om goed te leren verstaan wat vertrouwen inhoudt. Hoe slaagt een mens erin zich over te geven aan een belofte die hij nooit in de hand krijgt? Hoe bouwt men vertrouwen op in een toekomst in onzekere economische tijden?

Een tweede voorbeeld van een begrip dat theologische verheldering verdient is de vrijheid van meningsuiting. Deze vrijheid is nauw verwant aan de vrijheid van geweten, een vrijheid die voortkomt uit de soms gewelddadige botsing van religies en de lering die men uit die botsing getrokken heeft: zonder vrijheid van geweten wordt het een bloedbad. En dat geldt ook voor de vrijheid van meningsuiting, omdat die zo nauw daaraan gekoppeld is.

De taak van de theologie

Het uitgangspunt van Erik Borgman is een taakopvatting voor de theologie. In de lijn van de Dominicaanse traditie, van voorgangers als Schillebeeckx en Chenu, stelt hij dat het niet de taak van de theologie is om het gedachtegoed van de kerk of kerken te verklaren. De theoloog is er niet om de rijke schatten van de kerk telkens opnieuw in het licht te houden en daarvan uit te delen aan de behoeftigen. Want God en zijn bevrijdend handelen verschijnen daar niet primair. Er is geen grens gesteld aan de zelfopenbaring van God. Overal waar mensen bijeen zijn en relaties met elkaar aanknopen, verschijnt God. En het is de taak van de theoloog om deze verschijning te onthullen. Daarbij maakt hij gebruik van het verstaanskader dat de kerk hem aanreikt, maar de verschijning zelf, het verschijnsel God, is niet gebonden aan de beperking van de kerkelijke ruimte. Deze taakopvatting voor de theologie herkennen wij. Wij zien het als onze opdracht om mensen bekend te maken met Gods verschijning in hun midden, waar dat ook mag zijn. In ons geval is dat voornamelijk de wereld van het hoger en academisch onderwijs. Dit bevrijdend uit-

gangspunt is een systematisch uitgangspunt. Het komt voort uit bezinning op de theologische traditie van theologie als gesprek met de wereld.

In gesprek met de wereld

Een kwalijk misverstand is het om te denken dat jij als vertegenwoordiger van traditie en kerk de draager bent van geloof en moraal. Dat dit misverstand snel kan ontstaan, zeker in de omgeving van een technische universiteit, is duidelijk. Als je de campus van de TU Delft op stapt en de uiteenlopende faculteiten bezoekt, zul je al gauw de indruk krijgen dat het op deze campus alleen om de materie gaat, om het afleveren van glanzende aerodynamische ontwerpen, constructies en megabouwwerken. De resultaten van onderzoek en onderwijs zijn imponerend. Maar het is niet alleen dat – het heeft allemaal ook zo'n vanzelfsprekende waarde. Waar onderzoekers, docenten en studenten op al die specifieke technische terreinen met elkaar aan werken, heeft nut. De relevantie van werk en onderzoek in deze wereld is evident. Geloof heeft hier geen grond, alles draait hier om wat controleerbaar en meetbaar is.

Loop je er langer rond, en krijg je de kans te spreken met hoogleraren, bestuurders, ondernemers en studenten, dan zul je merken dat er een onzichtbare wereld aan ten grondslag ligt, een die minder materieel en minder rationeel van aard is, maar wel hard nodig om al het uitmuntende en grensverleggende technische werk mogelijk te maken. Hier spelen de dromen van de technici een grote rol. Hun dromen, hun ambities, hun verlangen, hun wens van nut te zijn voor de wereld. Er is in de technische wereld een geweldige behoefte om dienstbaar te zijn aan de samenleving. Men is erop uit om de wereld te helpen en oplossingen te vinden voor de vraagstukken van vandaag en morgen. Slechts zelden wordt dit soort drijfveren verwoord, maar ze zijn aanwezig. Het is de verzwegen dimensie waar deze wereld op drijft. Mensen zowel als problemen hebben een grote diepte die zij vandaag

of in de toekomst zullen openbaren (Polanyi 1966, 32). Op dit gebied van openbaring, in het onthullen van waar het in het leven van de technicus wezenlijk om te doen is, spelen wij een cruciale rol.

Een verrassing

Deze rol hebben wij in eerste instantie niet eens zelf bedacht en ontwikkeld, maar is ons op een bepaald moment door een van de vertegenwoordigers uit de wereld van de techniek in de schoot geworpen. Dat was een verhelderend moment, te vergelijken met het Eureka – gevoel dat de technicus heeft als hij na verwoed zoeken zijn oplossing voor een probleem gevonden heeft. Het is een gave van God. Op een symposium van docenten in het techniekonderwijs in de Verenigde Staten gaven wij, plenair, een workshop over ons werk aan de TU Delft. We hadden een korte videofilm gemaakt, waarin we een jonge afstudeerder van de faculteit Industrieel Ontwerpen introduceerden die met haar afstudeerproject 'Lost in Time' een verplaatsbaar museum bedacht had, waarin een tentoonstelling over het begrip 'tijd' gegeven werd. Allerlei tijdzones en hun betekenis waren er in opgenomen. En overal kon dit museum opgebouwd worden. Het was een boeiend project, vooral omdat hier een ingenieur aan het werk was die niet alleen nadacht over vorm en veiligheid van een constructie, de kracht en souplesse van gebruikte materialen, de mogelijkheden en onmogelijkheden van opzetten en afbreken in korte tijd, maar ook over het meer filosofische begrip tijd.

Haar afstudeerproject kwam voort uit een boek dat ze een keer als jong meisje had gelezen en een diepe indruk op haar had gemaakt, 'Aan de andere kant van de deur' van Tonke Dragt (Dragt 1992). Dit verhaal gaat over een andere wereld, een ongekende dimensie, die de hoofdpersoon op een dag achter een gewone deur in huis vindt. Dit was de bron van haar ontwerp. En zij presenteerde haar afstudeerproject, heel toepasselijk, in de inmiddels door de TU afgestoten School voor Elektrotechniek

aan de Kanaalweg in Delft, waardoor zij haar werk verbond met de oude traditie van techniekonderwijs in Delft. Na het vertonen van de film en de motieven van deze studente, gingen wij in gesprek met de deelnemers van dit symposium over de bronnen in beroep en biografie die het werk van de ingenieur beïnvloeden. Het was voor de aanwezigen een verrassende avond. Met zoveel diepte en eerlijkheid had men nog nooit met elkaar over het vak gesproken.

Na afloop kwam een van de deelnemers, David Socha uit Seattle, op ons af en bekende dat hij beducht geweest was voor onze workshop. Dat wij theologen waren, pastores, werkzaam op een campus van een technische universiteit, had hem afgeschrokken. Hij was bang geweest dat we allerlei morele 'do's and don'ts' van stal zouden halen waar niemand op zat te wachten. Maar wij waren gelukkig totaal anders, beweerde hij, omdat we in staat waren de verborgen spiritualiteit van ingenieurs aan het licht te brengen. We waren geen 'preachers' maar 'revealers', onthullers van verborgen en vergeten waarheden, die wij door onze aanpak aan de professionals konden teruggeven. Wij hadden daardoor kwaliteit, waardigheid en zelfs een menselijk gezicht aan het beroep van ingenieur gegeven, waar hij ons zeer dankbaar voor was. De ingenieur was niet langer alleen een *whizzkid*, een oplosser van lastige problemen voor anderen, een uitvoerder van gecompliceerde rekentaken waartoe niemand anders in staat is, iemand die overbodige en weinig duurzame objecten ontwierp en een dwangmatig systeem van productie en consumptie in stand hield, maar iemand die verbonden was met oude beroepstradities waarin de kostbaarheid van het leven centraal stond. Hij voelde zich door ons in zijn betekenis en waardigheid hersteld. Het was een bevestiging die wederzijds positief uitwerkte. David Socha werd door ons gesterkt in zijn rol als ingenieur, hij versterkte ons in onze rol als onthullers van verborgen en vergeten waarheden in het publieke domein. Zo geven mensen in de

publieke ruimte ons bij verrassing de ware zin en betekenis van ons beroep terug.

Netwerken

Wij als studentenpastores van MoTiv betreden dagelijks de publieke ruimte van de hoger onderwijsinstellingen in Delft om 'God te vinden', of anders gezegd, de bronnen waar mensen uit studeren en werken. Deze beweging naar buiten toe eist een nieuwe specialiteit: netwerken. We hantieren allerlei vormen van netwerkopbouw, zoals de netwerklunches. De studentenbesturen van de verenigingen worden apart in ons pand uitgenodigd voor een lunch. De tafel wordt netjes gedekt en de studenten worden gastvrij ontvangen. Er is geen agenda. Wij zijn benieuwd waar de studentenbestuurders bezig zijn. Wat leeft er bij hen en bij de leden die zij representeren? Hoe lopen de dingen op de faculteit?

De gesprekken die ontstaan zijn niet vrijblijvend. Studenten weten dat MoTiv zich bezighoudt met identiteits- en spiritualiteitsvraagstukken. Vanuit deze ontmoeting met bestuurders wordt bekeken wat MoTiv kan betekenen voor de vereniging. De lunches worden zeer gewaardeerd. Wij zijn hierdoor bekende personen in de studentenwereld geworden. Als goede netwerkers nodigen de studentenverenigingen ons op hun beurt uit voor diesvieringen, constitutie- en Nieuwjaarsborrels en andere activiteiten. Dit geeft ons de gelegenheid om studenten niet alleen in de 'heilige ruimte' van het MoTiv-pand te ontmoeten, maar ook op de plekken waar studenten bijna dagelijks komen: de vereniging of sociëteit.

De besturen wisselen jaarlijks. Dit betekent enerzijds dat we steeds weer aan het werk moeten om de netwerkcontacten te onderhouden om in het netwerk te blijven, anderzijds dat we nieuwe studenten ontmoeten. De netwerklunches en externe ontmoetingen beschouwen wij als *corebusiness*. Het zijn vormen van pastoraat. Telkens komen de vra-

gen van 18-plussers naar boven. Waarom ben ik naar Delft gekomen? Wat wil ik na mijn studietijd doen? Wat inspireert mij? Wie wil ik zijn en wat wil ik doen voor anderen?

Het verstaan van de mores

De verenigingen kennen veel 'heilige momenten'. Momenten die zo kostbaar zijn en zo belangrijk dat ze tot de 'liturgische kalender' van het verenigingsleven behoren. Deze mores (de gebruiken) zijn heel belangrijk. Eén zo'n ritueel is de constitutieborrel begin september. De nieuwe besturen van de verenigingen zijn gekozen en nu presenteert het bestuur zichzelf aan de faculteiten, leden en vooral aan andere besturen. Het voormalig bestuur is ook aanwezig. De gasten hebben zich verzameld (vaak zo'n 100 mensen) en, haast 'chique te laat', komt het nieuwe bestuur binnen. Keurig in bestuurskleding, een speciaal voor dit jaar uitgezocht kostuum, soms zelfs gecreëerd door moeders, komen ze binnen met een pedel voorop die de aankondigingen zal doen. De bestuursleden nemen plaats op het podium. Ieder lid heeft een eigen plaats. De voorzitter staat in het midden. Het bestuur is klaar om kennis te maken met de gasten, de netwerkpartners. De gasten hebben zich gemeld bij de pedel en één voor één worden ze opgeroepen om zich te presenteren bij het bestuur. Als gast geef je eerst de voorzitter een hand. Je vertelt kort wie je bent en benadrukt de bijzondere relatie die je met de vereniging hebt. Vervolgens krijgen de bestuursleden en de gast een borrel en proost je. Dan is de volgende gast aan de beurt. Dit geheel duurt een paar minuten. Wij bieden altijd een fles wijn aan, voorzien van ons logo, in de verwachting dat naam en logo nog een keer voorbij zullen komen als de fles op een goed moment ontkurkt wordt.

Vanuit de perspectieven van menselijke én professionele ontwikkeling hebben studenten- en studieverenigingen aan de TU Delft een belangrijke functie. Hier krijgen de technologen van de toekomst menselijke vorming. Zelfs het 'ritueel stoeien', waar

wij als pastores vanzelfsprekend niet aan deelnemen, zien wij als onderdeel hiervan. Dit stoeien kent ook 'mores' en wordt door de aanwezigen goed in de gaten gehouden; het mag niet ontaarden in echte gevechten. Het is een manier om elkaar intiem te leren kennen. Dit heeft ook een praktisch nut. Ingenieurs moeten, omdat zij vaak met risicovolle zaken bezig zijn, op elkaar kunnen vertrouwen. Niet voor niets is het verenigingsleven van studenten aan de TU Delft sterk ontwikkeld en in het studentenleven prominent aanwezig. Het zijn bronnen van identiteitsvorming en beroepsspiritualiteit.

Professionalisering binnen de publieke ruimte

Wij, de studentenpastores van MoTiv, vinden God in de publieke ruimte, in de wereld van de technische universiteit en de wereld van professionals. Daar is professionalisering als praktisch theoloog voor nodig. Want de publieke ruimte stelt totaal andere eisen dan de veilige ruimte van de kerk. We noemen hier wat eisen uit het veld. De wereld van de universiteit eist dat we ons op academisch niveau verstaanbaar kunnen maken. En ook dat we duidelijk kunnen uitleggen wat we komen doen, wat we te bieden hebben en hoe we dit aanpakken. Dit is niet gemakkelijk in een wereld die onze geloofstaal niet spreekt.

Wij moeten betrouwbaar zijn (zie boven) en vertrouwen wekken, zonder een beroep te doen op kerkelijke achtergrond of theologische opleiding, want wij hebben een nieuwe en vooralsnog vrij onduidelijke identiteit. Dit is trouwens ook de reden dat wij als team nauw samenwerken: om aan elkaar te kunnen expliciteren wat er gezegd of gebeurd is, om onze doelen scherp te verwoorden en te presenteren, om onze strategieën te bepalen. Daarvoor hebben wij elkaar nodig. De publieke ruimte is te veeleisend om deze als individuele pastor aan te kunnen.

Het is bovendien erg belangrijk dat wij de taal van de doelgroep leren spreken en bijblijven bij de ontwikkelingen. Die taal verandert steeds, er is telkens aanpassing nodig.

Ook moeten wij een sensitiviteit ontwikkelen wat in een bepaalde context wel en niet gezegd kan worden. Het woord passie of het woord spiritualiteit kun je de ene keer wel, maar de andere keer niet laten vallen. Het gaat om de taal waarin jonge mensen/studenten zich uitdrukken, als het gaat om datgene waarin zij geloven en wat hen drijft. Daar moeten we ontvankelijk voor zijn. Wie denkt een gespreksmaaltijd over leiderschap te kunnen afsluiten met een Bijbellezing heeft het niet begrepen. Wie denkt dat Bijbelse voorstellingen tot het gewone taalgebruik behoren, ook niet. God is op een totaal andere wijze aanwezig en komt op een andere manier ter sprake, onverwacht vaak, als in een 'koele bries' (1 Koningen 19: 12, NBV 2005). Vaak is het spannend om met de doelgroep een activiteit te ontwikkelen, waarin spirituele elementen op speelse en creatieve manier de ruimte krijgen.

Naar een metatheologie

Nu we enkele eisen van onze publieke ruimte hebben geïnventariseerd, zien we uit welke elementen de nieuwe (praktische) theologie in de openbare ruimte moet bestaan.

Het begint misschien wel met een nieuwe taal, niet meer de eigen theologische taal, maar de taal van de Ander, een inspanning die veel lenigheid van de theoloog eist. Zo gaven wij in 2002 een symposium dat wij samen met studieverenigingen georganiseerd hadden de titel 'Engineering is Magic'. We hadden kunnen kiezen voor 'De spiritualiteit van de ingenieur', een titel die meer overeenkomt met ons eigen taalveld, maar daarmee hadden we de doelgroep 'gepasseerd'. Ze hadden de bedoeling niet gesnapt en zich er niet in kunnen vinden. Er worden, naast het leren hanteren van een

andere taal, ook andere eisen aan ons als persoon gesteld. Dit is een ontwikkeling die heel onze cultuur kenmerkt, maar die zeker voor het werken in de publieke ruimte noodzakelijk is: er wordt van ons gevraagd dat we authentiek en eerlijk zijn, onze twijfels delen, herkenbaar zijn als mens. We kunnen niet meer een rol invullen of een ingestudeerde houding aannemen.

Wij moeten nieuwe vaardigheden ontwikkelen voor het vormgeven van activiteiten die in de publieke ruimte gebruikelijk zijn. Dit betekent professionalisering in presentatie en communicatie (netwerken), creatief zijn in het vinden van vormen waarin spiritualiteit de ruimte krijgt. Vorm en inhoud gaan in de publieke ruimte samen. De neiging in de kerk, in de veilige ruimte, om te denken dat het alleen om de inhoud gaat, gaat in de publieke ruimte niet op. Een goed verhaal is een technisch goed gepresenteerd verhaal. De kwaliteit van de inhoud wordt afgemeten aan de zorg die aan de vorm is besteed. Het uiterlijk doet ertoe. Een symposium of coachingsbijeenkomst organiseren eist een grote vaardigheid en gevoel voor precisie. Vaardigheden, expertise op het vlak van presentatie en communicatie moeten we niet onderschatten.

En ten slotte wordt van ons openheid gevraagd naar het hele veld van spiritualiteit. Van Islam tot Tao, van Reiki tot Vrijgemaakt. Ons theologische perspectief mag niet meer beperkt zijn tot ons eigen christelijke perspectief, ook al vindt men het prima dat wij daarin onze keuze hebben gemaakt. Maar het zou bijzonder onacademisch zijn om ons eigen perspectief tot norm te verklaren. En niet alleen onacademisch, het zou afdoen aan onze geloofwaardigheid en betrouwbaarheid. Een moslim moet zich door ons in zijn geloof, motivaties en drijfveren volstrekt serieus genomen voelen. Misschien moeten we dit een metatheologie noemen. In deze theologische en christelijke keuze komen de andere eisen aan ons samen. In de taal die wij spreken, onze authenticiteit, onze professionaliteit

en onze betrouwbaarheid zijn wij voluit theologen, die in de publieke ruimte hun verantwoordelijkheid juist als theoloog nemen. Op zoek naar sporen van God.

Omringd door metamorfosen – conclusie

Wij zijn daar waar we horen te zijn: op de campus, in de gangen van faculteiten, in de collegezalen, in de kamers van studieverenigingen, in de gebouwen van de verenigingen, op recepties en feesten. En hoezeer wij daar ook risico lopen om niet verstaan te worden, of om niet opgewassen te zijn tegen de hoge eisen van de technisch hoogontwikkelde cultuur waarin wij ons bevinden, we hebben er geen spijt van. Wij moeten daar zijn. Wij willen daar zijn. Omdat wij daar, in de publieke ruimte, God vinden onder ambitieuze en creatieve jonge mensen en opnieuw leren iets relevants en belangwekkends te zeggen over wat religie is en kan zijn, zoals Erik Borgman in ons motto zegt. Wij ervaren die 'koele bries' van Gods aanwezigheid wanneer we de verborgen, vergeten en vaak verzwegen grote droemen en wezenlijke verlangens naar de oppervlakte halen en mensen daar weer mee verbinden. Dan krijgen ze zicht op het grote menselijke avontuur waar zij deel van zijn. Zij staan op het punt zich te ontplooiën; we worden als het ware omringd door opzienbarende metamorfosen. De opvallendste is toch wel die van onszelf. De beweging de publieke ruimte in en de veranderingen die daar het gevolg van zijn, hebben ons een grote dienst bewezen.

* Drs. Ton Meijknecht (Nijmegen, 1944) studeerde theologie en geschiedenis aan de Katholieke Universiteit Nijmegen, Amsterdam (Katholieke Theologische Hogeschool) en Leiden. Sinds 1974 is hij werkzaam als studentenpastor aan de Technische Universiteit Delft.

* Drs. Hans van Drongelen (Rotterdam, 1955) heeft missiologie/evangelistiek gestudeerd aan de Theologische Faculteit van de Vrije Universiteit in Amsterdam en is sinds 1991 werkzaam als studentenpastor in Delft.

* Drs. Renske Oldenboom (Koog aan de Zaan, 1957) heeft ethiek en sociologie gestudeerd aan de Theologische Faculteit van de Vrije Universiteit in Amsterdam en is sinds 1996 werkzaam als studentenpastor in Delft.

* Drs. Günther Sturms (Hulst, 1979) studeerde musicologie en theologie in Leuven en Utrecht en is afgestudeerd in liturgiewetenschappen aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Sinds najaar 2009 is hij als studentenpastor verbond aan MoTiv, TU Delft.

Naast het werk aan de TU Delft en de regionale hogescholen ontwikkelen de pastores van MoTiv trainingen voor professionals in het bedrijfsleven en instellingen. Voor collega's in de publieke ruimte is een speciale training ontwikkeld onder de naam 'De nieuwe professional' over het omgaan met uiteenlopende vormen van beroepsspiritualiteit in instellingen en organisaties. Zie verder onder www.motiv.tudelft.nl/professionals en het trainingenaanbod van de VGVZ.

Literatuur:

Borgman, E. (2008): *Want de plaats waarop je staat is heilige grond, God als onderzoeksprogramma*. Amsterdam: Boom.

Borgman, E. (2006), *Metamorfosen, over religie en moderne cultuur*, Kampen: Klement.

Dragt, T. (1992), *Aan de andere kant van de deur*, Amsterdam: Leopold.

Nieuwe Bijbelvertaling (2005), Uitgeverij NBG/Katholieke Bijbelstichting, Heerenveen/'s-Hertogenbosch.

Polanyi, M. (1966), *The Tacit Dimension*, Chicago, The University of Chicago Press.